

This eChok Volume of
במדבר 2 Numbers

is donated in loving memory of

Emilio Attia Z"L

נלב"ע שביעי של פסח תשנ"ד

April 2, 1994

ת.נ.צ.ב.ה.

לֹא וַיְהִי נְסִיבָא קָדָם יי מן עֲנָא
 שִׁית מָאָה שְׁבַעִין וְחֲמִשׁ:
 לֹא וְתוֹרֵי תְּלָתִין וְשֵׁתָא אֶלְפִין
 וְנְסִיבְהוֹן קָדָם יי שְׁבַעִין
 וְתָרִין: לט וְחֲמֵרֵי תְּלָתִין
 אֶלְפִין וְחֲמִשׁ מָאָה וְנְסִיבְהוֹן
 קָדָם יי שִׁתִּין וְחָד: מ וְנִפְשָׁא
 דְּאֲנָשָׁא שֵׁתָא עֶשֶׂר אֶלְפִין
 וְנְסִיבְהוֹן קָדָם יי תְּלָתִין וְתָרִין
 נְפִשִׁין: מא וַיְהִי מִשֶׁה יֵת
 נְסִיב אֶפְרָשׁוּתָא קָדָם יי
 לְאַלְעֹזָר כְּהֵנָּא כְּמָא דִּי פְקִיד
 יי יֵת מִשֶׁה: מב וּמְפֻלְגוֹת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל דִּי פְלֶג מִשֶׁה מִן
 גְּבֻרָא דִּי נְפָקוּ לְחִילָא:
 מג וְהוֹת פְּלֶגוֹת כְּנִשְׁתָּא מִן
 עֲנָא תְּלַת מָאָה וְתְּלָתִין
 וְשְׁבַעֲא אֶלְפִין וְחֲמִשׁ מָאָה:
 מד וְתוֹרֵי תְּלָתִין וְשֵׁתָא אֶלְפִין:
 מה וְחֲמֵרֵי תְּלָתִין אֶלְפִין וְחֲמִשׁ
 מָאָה: מו וְנִפְשָׁא דְּאֲנָשָׁא שֵׁתָא

לֹא וַיְהִי הַמֶּכֶס לַיְדוּה מִן־הַצֹּאֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת
 חֲמִשׁ וְשִׁבְעִים: לח וְהַבֶּקֶר שֵׁשָׁה וְשָׁלְשִׁים
 אֶלֶף וּמֶכֶס לַיְדוּה שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים:
 לט וְחֲמֵרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת
 וּמֶכֶס לַיְדוּה אֶחָד וְשָׁשִׁים: מ וְנִפְשָׁא אָדָם
 שֵׁשָׁה עֶשֶׂר אֶלֶף וּמֶכֶס לַיְדוּה שְׁנַיִם
 וְשָׁלְשִׁים נֶפֶשׁ: מא וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶס
 תְּרוּמַת יְדוּה לְאַלְעֹזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְדוּה אֶת־מֹשֶׁה: חמישי מב וּמִמְחֻצֵי־בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֻצָּה מִשֶׁה מִן־הָאֲנָשִׁים
 הַצְּבָאִים: מג וְתָהִי מְחֻצַּת הָעֵדָה מִן־הַצֹּאֵן
 שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְשָׁלְשִׁים אֶלֶף שְׁבַעֲת
 אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת: מד וּבֶקֶר שֵׁשָׁה
 וְשָׁלְשִׁים אֶלֶף: מה וְחֲמֵרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וְחֲמִשׁ מֵאוֹת: מו וְנִפְשָׁא אָדָם שֵׁשָׁה עֶשֶׂר

(37) And the tax to the Lord from the sheep was six hundred seventy-five. (38) And the cattle [totaled] thirty-six thousand, of which the tax to the Lord was seventy-two. (39) And the donkeys [totaled] thirty thousand and five hundred, of which the tax to the Lord was sixty-one. (40) And the people [totaled] sixteen thousand, of which the tax to the Lord was thirty-two people. (41) And Moshe gave the tax which was set apart to the Lord, to Elazar the priest, as the Lord had commanded Moshe. (42) And from the half allotted to the Children of Israel, which Moshe had divided from the men who went to the army. (43) And the half of the Congregation [totaled] three hundred and thirty-seven thousand, five hundred sheep, (44) And the cattle [totaled] thirty-six thousand, (45) And the donkeys [totaled] thirty thousand five hundred, (46) And

RASHI

(42) And from the half allotted to the Children of Israel, which Moshe had divided — *On behalf of the Congregation,*

for he took it for them from the men who had gone out to war. (43) And the half of the

רש"י

(מב) וממחצית בני ישראל אשר חצה משה: לְעֵדָה וְהוֹצִיָּאָה לָהֶם מִן הָאֲנָשִׁים הַצְּבָאִים: (מג) וְתָהִי

עֶשֶׂר אֲלֵפִין: מִזוּ וְנָסִיב מִשֶּׁה
מִפְּלָגוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת
דְּאִתְחַד חַד מִן חַמְשִׁין מִן
אֲנָשָׁא וּמִן בְּעִירָא וְיֵהֵב יִתְהוֹן
לְלוֹאֵי נְטָרֵי מִטְּרַת מִשְׁכָּנָא
דִּי כְּמָא דִּי פְקִיד יֵי יֵת מִשֶּׁה:
מַח וְקָרִיבוּ לְוֵת מִשֶּׁה דִּי מִמֶּנּוּ
עַל אֲלֵפֵי חִילָא רַבְּנֵי אֲלֵפִין
וְרַבְּנֵי מְאוֹתָא: מִט וְאָמְרוּ
לְמִשֶּׁה עֲבַדְיָךְ קִבְּלוּ יֵת חֲשִׁבִין
גְּבָרֵי מְגִיחֵי קֶרְבָּא דִּי עֲמִנָא
וְלֹא שְׂגָא מִנָּנָא אֲנָשׁ:
נ וְקֶרְבָּנָא יֵת קוֹרְבָּנָא דִּי גִבֵר
דְּאִשְׁכַּח מֵאֵן דְּדֵהֵב שִׁירִין
וְשִׁבְכִין עֲזָקוֹן קִדְשִׁין וּמְחוּךְ

אֶלֶף: מִזוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמַּחְצַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־הָאֶחָז אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם
וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לְלוֹאִים שְׂמָרֵי
מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְדוּהַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּהַ
אֶת־מֹשֶׁה: מַח וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה הַפְּקֻדִים
אֲשֶׁר לְאֲלֵפֵי הַצָּבָא שְׂרֵי הָאֲלֵפִים וְשְׂרֵי
הַמְּאוֹת: מִט וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה עֲבַדְיָךְ
נִשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר
בִּידָנּוּ וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ: נ וַנִּקְרַב
אֶת־קֶרְבֵּן יְדוּהַ אִישׁ אֲשֶׁר מִצָּא
כְּלִי־זָהָב אֶצְעָדָה וְצִמִּיד טַבַּעַת עֲגִיל

the people [totaled] sixteen thousand. (47) Moshe took one part out of fifty from the half of the Children of Israel, from the people and from the animals, and gave them to the Levites, the keepers of the charge of the Lord's Sanctuary, as the Lord had commanded Moshe. (48) And the officers appointed over the army's thousands, the leaders of thousands and the leaders of hundreds, approached Moshe. (49) And they said to Moshe: Your servants counted the soldiers who were in our charge, and not one man was missing from us. (50) Thus, we have brought an offering for the Lord. Any man who found a gold vessel, [whether it be] an anklet, a bracelet, a ring, an earring, or a

RASHI

Congregation — [Totaled] such and such. [And it was from this half that ...] (47) **Moshe took etc.** (48) **הַפְּקֻדִים** — **And the officers** — Those who were appointed. (49) **וְלֹא נִפְקַד** — [Means] there is no one missing. The Targum [Onkelos] renders לא שגא; this, too, means; missing, in Aramaic, as in "I would bear the loss (אנכי אחטנה)"

(Genesis 31:39) which the Targum renders, "That which was missing (שגיא) from the count." Similarly, "For your seat will be vacant (כי יפקד מושביך) (I Samuel 20:18) — the place where you sit will be missing, [i.e., missing] the one who usually sits there. Similarly, "David's place was vacant (ויפקד מקום דוד)" (ibid. 25); [i.e.,] his place was missing, and no

רש"י
מַחְצַת הָעֵדָה: כֶּף וְכֶף: (מז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה
וְגו': (מח) הַפְּקֻדִים: הַמְּמַנִּים: (מט) וְלֹא־נִפְקַד: לֹא
נִחְסַר וְתַרְגּוּמוֹ "וְלֹא שְׂגָא, אִף הוּא בְּלִשׁוֹן אֲרָמִי
"חֲסָרוֹן", כְּמוֹ (בְּרֵאשִׁית לֹא): "אֲנֹכִי אֲחַטְנָה"
תַּרְגּוּמוֹ: "דְּהוֹת שְׂגִיא" וְכֵן (שְׁמוּאֵל א, כ): כִּי יִפְקַד
מוֹשֶׁה — יִחְסַר מְקוֹם מוֹשֶׁה, אִישׁ הָרְגִיל לִישֵׁב
שָׁם וְכֵן (שם כ): "וַיִּפְקַד מְקוֹם דָּוִד" — נִחְסַר מְקוֹמוֹ

לְכַפֵּרָא עַל נַפְשֹׁתֵינָא קָדָם יי:
 נא וּנְסִיב מִשֶּׁה וְאֶלְעֹזֵר פְּהִנָּא
 ית דְּהִבָּא מִגְּהוֹן כֹּל מֵאֵן
 דְּעוֹבְדָא: נב וְהוּהוּ כֹּל דְּהִב
 אֶפְרָשׁוּתָא דִּי אֶפְרָשׁוּ קָדָם יי
 שְׂתָא עֶשֶׂר אֶלְפִין שְׁבַע מֵאָה
 וְחֲמִשִּׁין סְלַעִין מִן רַבְּנֵי אֶלְפִין
 וּמִן רַבְּנֵי מְאֹתָא: נג גְּבֵרֵי
 דְּחִילָא בְּזוּ גְּבֵר לְנַפְשֵׁיהּ:
 נד וּנְסִיב מִשֶּׁה וְאֶלְעֹזֵר פְּהִנָּא
 ית דְּהִבָּא מִן רַבְּנֵי אֶלְפִין
 וּמְאֹתָא וְאִיתֵיאוּ יְתִיָּה לְמִשְׁכַּן
 זְמָנָא דְּכָרְנָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 קָדָם יי: א וּבְעִיר סְגִי הוּהוּ
 לְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְבְנֵי גַד תְּקִיף
 לְחֻדָּא וְחֻזוּ ית אֶרֶע יַעֲזֹר וְית
 אֶרֶע גִּלְעָד וְהָא אֶתְרָא אֶתְר
 פֶּשֶׁר לְבֵית בְּעִיר: ב וְאֶתוּ בְנֵי

וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לְפָנֵי יְדוּהָ:
 נא וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב
 מֵאֵתֶם כֹּל כְּלֵי מַעֲשֵׂה: נב וַיְהִי וְכָל־זָהָב
 הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הִרְיִמוּ לַיהוָה שֵׁשֶׁה עֶשֶׂר
 אֶלֶף שְׁבַע־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שְׂרֵי
 הָאֶלְפִים וּמֵאֵת שְׂרֵי הַמְּאֹת: נג אַנְשֵׁי
 הַצָּבָא בְּזוּזוּ אִישׁ לוֹ: נד וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר
 הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שְׂרֵי הָאֶלְפִים
 וְהַמְּאֹת וַיָּבֵאוּ אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפְרוּן
 לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי יְדוּהָ: פ שְׁשֵׁי שְׁלִישֵׁי בַמַּחֲבָרִין
 לב א וּמִקְנֵהּ וְרַב הָיָה לְבְנֵי רְאוּבֵן
 וּלְבְנֵי־גַד עֲצוּם מְאֹד וַיֵּרְאוּ אֶת־אֶרֶץ
 יַעֲזֹר וְאֶת־אֶרֶץ גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מְקוֹם
 מְקַנָּה: ב וַיָּבֵאוּ בְנֵי־גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן

kumaz [ornament] to atone for our souls before the Lord. (51) So Moshe and Elazar, the priest took the gold from them, every fashioned vessel. (52) And all the gold that they set apart and dedicated to the Lord [amounted to] sixteen thousand, seven hundred and fifty shekel; this was from the leaders of the thousands and the leaders of the hundreds. (53) The soldiers [however,] took spoils for themselves. (54) And Moshe and Elazar the priest took the gold from the leaders of the thousands and hundreds and brought it to the Tent of Appointment, as a remembrance for the Children of Israel before the Lord. **32** (1) Now the children of Reuvein and the children of Gad had an abundance of livestock — very great. They saw the land of Yaazer and the land of Gilad, and behold, the place was a place for livestock. (2) So the children of Gad and

RASHI

one was sitting there. (50) אַצְעָדָה — Anklets for the foot. וְצַמִּיד — [Bracelet] for the hand. עֲגִיל — Earrings. וְכוּמָז — A form placed over the womb opening (see Rashi Exodus 35:22), To atone for their sinful thoughts regarding the Midyanite women

רש"י
 ואין איש יושב שם: (נ) אַצְעָדָה: אלו צמִידים של רגל. וְצַמִּיד: של יד. עֲגִיל: נְזָמִי אֵזֶן. וְכוּמָז: דְּפֹסֶט של בית הַרְחָם. לְכַפֵּר על הַרְהוּר הַלֵּב של בָּנוֹת

גד ובני ראובן ואמרו למשה
 ולאֶלְעָזָר כַּהֵנָּא וְלִדְבָרֵי
 כְּנִשְׁתָּא לְמִימְרֵ: ג מְכַלְלָתָא
 וּמְלִבְשָׁתָא וְכוּמְרִין וּבֵית
 נְמִרִין וּבֵית חוּשְׁבָנָא וּבְעֵלֵי
 דְבָבָא וְכִימָא וְסִיעַת בֵּית
 קְבָרְתָא דְמֹשֶׁה וּבְעוֹן:
 ד אַרְעָא דִּי מְחָא יִי ית יתְבַהָּא
 קְדָם כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל אַרְע
 כְּשָׂרָא לְבֵית בְּעִיר הִיא
 וְלַעֲבָדֵיךָ אֵית בְּעִיר: ה וְאָמְרוּ
 אִם אֲשַׁכְּחָנָא רַחֲמִין בְּעֵינֵיךָ
 תִּתִּיבֵיב ית אַרְעָא הָדָא
 לְעַבְדֵיךָ לְאַחְסָנָא לָא
 תַעֲבֹרְנָנָא ית יַרְדֵּנָא: ו וְאָמַר
 מֹשֶׁה לְבָנֵי גָד וְלְבָנֵי רְאוּבֵן
 הָאֲחִיכֹן יַעֲלוּן לְקִרְבָּא וְאַתּוּן
 תִּיתְבוּן הָכָּא: ז וְלִמָּא תוֹנֹן ית
 לְבָא דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְבַּר
 לְאַרְעָא דִּיהִב לְהוּן יִי: ח כְּדִין
 עֲבְדוּ אֲבֹהֵתְכוֹן כַּד שְׁלַחִית

וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־
 נְשֵׂיאֵי הָעֵדָה לֵאמֹר: ג עֲטָרוֹת וְדִיבָן וַיַּעֲזֹר
 וְנִמְרָה וְחֶשְׁבוֹן וְאֶלְעֵלָה וְשֶׁבַם וְנֶבֹו וּבְעֹן:
 ד הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְדוּהַ לְפָנָי עַד־תֵּת
 יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מְקַנָּה הוּא וְלַעֲבָדֶיךָ
 מְקַנָּה: ס ה וַיֹּאמְרוּ אִם־מִצְאָנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ
 יִתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְעַבְדֶיךָ לְאַחְזָהָ
 אֶל־תַּעֲבֹרְנוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן: ו וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 לְבָנֵי־גָד וְלְבָנֵי רְאוּבֵן הָאֲחִיכֶם יָבֹאוּ
 לְמַלְחָמָה וְאַתֶּם תִּשְׁבוּ פֹה: ז וְלִמָּה תִּנּוּאוּן
 אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַבַר אֶל־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְדוּהַ: ח כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם

the children of Reuvein came, and they said to Moshe and to Elazar, the priest and to the leaders of the Congregation, saying: (3) Atarot and Dibon and Yaazer and Nimrah and Cheshbon and Elealeh and Sevam and Nevo and Beon, (4) The land that the Lord smote before the Congregation of Israel is a land for livestock, and your servants have livestock. (5) And they said: If we have found favor in your eyes, let this land be given to your servants as a heritage; do not take us across the Jordan. (6) And Moshe said to the children of Gad and the children of Reuvein: Shall your brothers go to war while you settle here? (7) And why do you discourage the Children of Israel from crossing over to the Land which the Lord has given them? (8) This is what your fathers did when I

RASHI

(Shabbat 64a). (3) **Atarot and Dibon ...** — They were [part] of the land of Sichon and Og. (6) **Shall your brothers** — This [hey' of [האחיכם]] denotes a question. (7) **And why do you discourage** — [Why do] you turn

aside and dissuade their hearts from crossing, for they will think that you are afraid to cross

רש"י

מִדִּין: (ג) עֲטָרוֹת וְדִיבָן וְגו': מֵאֶרֶץ סִיחֹן וְעוֹג
 הֵיוּ: (ו) הָאֲחִיכֶם: לְשׁוֹן תְּמִימָה הוּא: (ז) וְלִמָּה
 תִּנּוּאוּן: תְּסִירוּ וְתִמְנְעוּ לָבָם מֵעַבַר, שִׂיחֵי סְבוּרִים
 שְׂאֵתֶם יִרְאִים לְעַבַר מִפְּנֵי הַמַּלְחָמָה וְחֹזֵק הָעָרִים

יִתְהוֹן מִרְקָם גִּיָּאָה לְמַחֲזוֹי יֵת אֶרְעָא: ט וּסְלִיקוּ עַד נַחְלָא דְאַתְכֵּלָא וְחֻזוּ יֵת אֶרְעָא וְאוּנִיאוּ יֵת לְבַא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִיל דְלֵא לְמַעַל לְאַרְעָא דִּיהֵב לְהוֹן יֵ: י וּתְקַף רוּגְזָא דִּי בִּיּוּמָא הָהוּא וְקִיָּים לְמִימְרֵ: יא אִם יִחֻזוּן גְּבַרְיָא דְסְלִיקוּ מִמְצָרִים מִבְּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא יֵת אֶרְעָא דִּי קִיָּמִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֶקֶב אֲרִי לֹא אֲשַׁלְּמוּ בְּתֵר דְחֵלְתִי: יב אֵלְהֵן כָּלֵב בַּר יִפְנֵה קְנִזָּאָה וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן אֲרִי אֲשַׁלְּמוּ בְּתֵר דְחֵלְתָא דִּי: יג וּתְקַף רוּגְזָא דִּי בִּישְׂרָאֵל וְטַרְדְּנוּן בְּמַדְבָּרָא אַרְבַּעִין שָׁנִין עַד דְסָף כָּל דְרָא דְעָבִיד דְבִישׁ קָדָם יֵ: יד וְהָא קָמְתוּן

בְּשַׁלְחֵי אֲתֶם מִקְדֵּשׁ בְּרַנְעַ לְרֵאוֹת אֶת־
הָאָרֶץ: ט וַיַּעֲלוּ עַד־נַחַל אֲשַׁכּוֹל וַיֵּרְאוּ
אֶת־הָאָרֶץ וַיָּנִיאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְבַלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם
יְדוָה: י וַיַּחֲרֶאֱף יְדוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשְׁבַּע
לְאָמֹר: יא אִם־יֵרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֹלִים
מִמְצָרִים מִמֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעַלָּה אֶת
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וְלִיעֶקֶב כִּי לֹא־מְלֹאוּ אַחֲרָי: יב בְּלִתִּי כָּלֵב
בֶּן־יִפְנֵה הֶקְנִזִּי וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן כִּי מְלֹאוּ
אַחֲרַי יְדוָה: יג וַיַּחֲרֶאֱף יְדוָה בִּישְׂרָאֵל
וַיִּנְעֵם בְּמַדְבָּר אַרְבַּעִים שָׁנָה עַד־תָּם כָּל־
הַדּוֹר הָעֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינַי יְדוָה: יד וְהִנֵּה

sent them from Kadesh-Barnea to explore the Land. (9) They went up to the Valley of Eshkol and saw the Land, and they discouraged the Children of Israel from crossing into the Land which the Lord had given them. (10) And the anger of the Lord blazed on that day, and He swore, saying: (11) Surely none of the men who came out of Egypt from the age of twenty years and over will see the ground that I swore to Avraham, to Yitzchak, and to Yaakov, for they have not followed Me wholeheartedly, (12) Except for Kalev, the son of Yefuneh, the Kenizite and Yehoshua, the son of Nun, for they followed the Lord wholeheartedly. (13) And the anger of the Lord blazed against Israel, and He made them wander in the desert for forty years until the entire generation who had done evil in the eyes of the Lord had died out. (14) And behold, you have

RASHI

רש"י

because of the war and the strength of the cities and the people. (8) From Kadesh-Barnea — This was its name; and there were two places called Kadesh [one Kadesh-

וְהָעָם: (ח) מִקְדֵּשׁ בְּרַנְעַ: כֶּף שְׁמֵהּ וּשְׁנֵי קָדֵשׁ הָיוּ: (יב) הֶקְנִזִּי: (סוּטָה יא) חוֹרְגוּ שֶׁל קְנִזוּ הָיָה וַיִּלְדָּה לוֹ אֲמוֹ שֶׁל כָּלֵב אֶת עֲתַנְיָאֵל: (יג) וַיִּנְעֵם: וַיִּטְלֹטְלֵם מִן

Barnea and one Kadesh unmodified (Be'er Heitiv)]. (12) The Kenizite — He [Kalev] was the stepson of Kenaz, to whom Kalev's mother bore Otniel (see Judges 3:9, Sotah 11b). (13) וַיִּנְעֵם — He moved them about, as in וַנֵּר "An itinerant and banished in the world"

חֲלֹץ אֲבֹתֵיכֶם תִּלְמִידֵי גְבֻרֵי־אֵל
 חִיבֵיָא לְאוֹסְפָא עוֹד עַל תְּקוּף
 רוּגְזָא דִּי לְיִשְׂרָאֵל: טו ארי
 תתובון מבתר דחלתיה ויוסף
 עוד לאחרותהון במדברא
 ותחבלון לכל עמא הדין:
 טז וקריבו לותיה ואמרו חטרין
 דען נבני לבעירנא הכא
 וקרין לטפלנא: יז ואנחנו
 נזדרו מבעין קדם בני ישראל
 עד די נעלנון לאתריהון

קִמְתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תִּרְבּוֹת אַנְשִׁים
 חֲטָאִים לְסַפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־יְהוָה
 אֶל־יִשְׂרָאֵל: טו כִּי תִשׁוּבוּן מֵאַחֲרָיו וְיֹסֵף
 עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וְשַׁחַתְתֶּם לְכָל־הָעַם
 הַזֶּה: ס טז וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֵרְתָּ צֹאן
 נַבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֹה וְעָרִים לְטַפְּנוּ: יז וְאַנְחֲנוּ
 נַחֲלִץ חַשְׁמַיִם לְפָנֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר

now risen in place of your fathers as a society of sinful people, to add to the blazing anger of the Lord against Israel. (15) For if you turn away from following Him, He will again leave you in the desert, and you will destroy this entire people. (16) And they approached him and said: We will build enclosures for our livestock here and cities for our children. (17) But we will shall arm ourselves swiftly before the Children of Israel until we have brought them to

RASHI

(Genesis 4:12). (14) לְסַפּוֹת — *This is like ספו* על שנה — “add year to year” (Isaiah 29:1), and עולותיכם ספו, “add your burnt offerings” (Jeremiah 7:21); an expression denoting addition. (16) **We will build enclosures for our livestock here** — *They were concerned for their possessions more than [they were] for their sons and daughters, since they mentioned their livestock before [mentioning] their children. Moshe said to them, “This is not correct! Treat the essential as essential, and that which is secondary as secondary. First, “build cities for your children, and afterwards, enclosures for your sheep” (verse 24 Midrash Tanchuma Mattot 7).* (17) **ואנחנו נחליץ חשמים** — *We will speedily arm ourselves, as in, “the booty speeds, the spoil hastens” (Isaiah 8:3); “Let Him hurry, let Him hasten (יחישא) (ibid. 5:19). Before the Children of Israel* — *At the head of the troops, because they were mighty warriors, for regarding Gad it says: “Tearing the arm [of his prey, together] with the head” (Deuteronomy 33:20). And Moshe also, repeated this to them, a second time, in [the portion of] אלה הדברים “And I commanded you at that time saying,” ... pass over, armed,*

רש"י

“נע ונד”: (יד) לְסַפּוֹת, כמו (ישעיה כט): “ספו שנה על-שנה” (ירמיה ז): “עולותיכם ספו וגו’” לשון תוספת: (טז) נַבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֹה: חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם, שהקדימו מקניהם לטפם. אמר להם משה: לא כן, עשו העקר – עקר, והטפל – טפל. בנו לכם תחלה ערים לטפכם ואחר-כך גדרות לצאנכם: (יז) וְאַנְחֲנוּ נַחֲלִץ חַשְׁמַיִם: נודעין מהירים, כמו (ישעיה ח): “מהר שלל חש בז” (שם ה): “מהר יחישא”. לַפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: בראשי גיסות, מתוך שגבורים היו, שכן נאמר בגד (דברים לג): “וטרף ורוע אף-קדקד”. ואף משה חזר ופרש להם באלה הדברים (שם ג): “ואצו אתכם בעת

וַיִּתְּבוּן טַפְלָנָא בְּקִרְוֵינָא פְּרִיכִין
 מִן קִדְמָא יְתִבֵי אֶרְעָא: יח לֹא
 נָתוּב לְבִיתָנָא עַד דִּיחֲסֹנוּן בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל גְּבַר אַחְסִנְתִּיה: יט אֲרִי
 לֹא נַחְסִין עִמָּהוּן מַעְבְּרָא
 לִירְדְנָא וְלִהְלֵא אֲרִי קַבְלָנָא
 אַחְסִנְתָּנָא לְנָא מַעְבְּרָא
 לִירְדְנָא מְדִינָחָא: כ וַאֲמַר
 לְהוּן מִשָּׁה אִם תַּעֲבְדוּן יִתְּ
 פִתְגְמָא הָרִין אִם תִּנְדְרוּן קִדְמָא
 עֲמָא דִּי לְקַרְבָּא: כא וַיַּעֲבֵר
 לְכוּן כָּל דְּמִזְרוּ יִתְּ יִרְדְנָא קִדְמָא
 עֲמָא דִּי עַד דִּי תִרְדָּךְ יִתְּ בְּעַלֵי
 דְּבַבּוּהֵי מִן קִדְמוּהֵי:
 כב וְתִתְּכַבֵּשׁ אֶרְעָא קִדְמָא עֲמָא
 דִּי וּבְתֵר כֹּן תִּתּוּבוּן וְתִהוּן

אִם־הֵבִיאֲנֶם אֶל־מְקוֹמָם וַיֵּשֶׁב טַפְּנוּ בְּעָרֵי
 הַמְּבֻצָּר מִפְּנֵי יִשְׂבֵי הָאָרֶץ: יח לֹא נָשׁוּב
 אֶל־בְּתֵינּוּ עַד הַתְּנַחַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
 נַחֲלָתוֹ: יט כִּי לֹא נִנְחַל אִתְּם מֵעַבֵּר לַיַּרְדֵּן
 וְהִלָּאָה כִּי בָאָה נַחֲלָתְנוּ אֵלֵינוּ מֵעַבֵּר
 הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה: פ שְׂבִיעֵי רְבִיעֵי בְּמַחֲבְרֵין כ וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה
 אִם־תַּחֲלִצוּ לִפְנֵי יְדוּהַ לְמַלְחָמָה: כא וְעַבֵּר
 לָכֶם כָּל־חַלּוּץ אֶת־הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי יְדוּהַ עַד
 הַיּוֹרֵשׁוּ אֶת־אֵיבּוֹ מִפְּנֵינוּ: כב וְנִכְבְּשָׁה
 הָאָרֶץ לִפְנֵי יְדוּהַ וְאַחַר תֵּשְׁבוּ וְהֵייתֶם

their place and our children will reside in the fortified cities on account of the inhabitants of the land. (18) We shall not return to our homes until each man of the Children of Israel has taken possession of his inheritance. (19) For we shall not inherit with them on the other side of the Jordan and beyond, for our inheritance will have come to us on the east bank of the Jordan. (20) And Moshe said to them: If you do this thing, if you arm yourselves before the Lord for battle, (21) And your every armed man crosses the Jordan before the Lord until He has driven out His enemies before Him, (22) And the Land will be conquered before the Lord, and afterwards you may return, and you shall be

RASHI

before your brothers, the Children of Israel, all who are warriors“ (ibid. 3:18), and concerning Jericho it is written: “The armed force went ahead of them” (Joshuah 6:13). These were [the tribes off] Gad and Reuvein, who kept their condition. And our children will reside — While we are still with our

brothers [fighting the war]. In the fortified cities — Which we shall build now. (19) On the other side of the Jordan ... — On the western bank. For our inheritance will have come to us — We will already have received it on the eastern side.

רש"י
 הווא וגו' חלוצים תעברו לפני אחיכם בני-ישראל
 כל-בני-חיל". וביריחו פתיב (יהושע ו): "והחלוץ
 הלך לפניהם". זה ראובן וגד שקימו תנאם. וישב
 טפנו: בעודנו אצל אחינו. בערי המבצר: שנבנה
 עכשו: (ט) מעבר לירדן וגו', בעבר המערבי. כי
 באה נחלתנו: כבר קבלנוה בעבר המזרחי:

וּפְּאִין מִן קָדָם יִי וּמִיִּשְׂרָאֵל
וּתְהִי אֶרְעָא הָדָא לְכוּן
לְאַחְסָנָא קָדָם יִי: כַּג וְאִם לֹא
תַעֲבֹדוּן בְּן הָא חֲבֵתוֹן קָדָם יִי
וּתְדַעוּן חוּבְתִּיכוֹן דִּי תִשְׁכַּח
יְתִיכוֹן: כַּד בְּנוּ לְכוּן קְרוּיִן
לְטַפְלִיכוֹן וְחִטְרִין לְעִנְכוֹן
וּדְיִפּוּק מִפּוּמְכוֹן תַּעֲבֹדוּן:
כַּה וְאִמְרוּ בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן
לְמֹשֶׁה לְמִימְרַ עֲבָדִיךָ יַעֲבֹדוּן
כְּמָא דִּי רְבוּנֵי מִפְקָד:
כּו טַפְלָנָא נְשָׂנָא גִיתָנָא וְכָל

נְקִיִּם מִיְדוּהָ וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהִיתָה הָאָרֶץ
הַזֹּאת לְכֶם לְאַחֲזָנָה לְפָנַי יְדוּהָ: כַּג וְאִם לֹא
תַעֲשׂוּן כִּן הִנֵּה חֲטָאתֶם לַיְדוּהָ וְדַעוּ
חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם: כַּד בְּנוּ לְכֶם
עָרִים לְטַפְכֶם וּגְדֵרֹת לְצִנְאֲכֶם וְהִיצֵא
מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: כַּה וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד וּבְנֵי
רְאוּבֵן אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ
כַּאֲשֶׁר אֲדָנִי מִצִּוָּה: כּו טַפְּנוּ נְשִׁינוּ מִקְּנָנוּ

freed [of your obligation] from the Lord and from Israel, and this land shall become a heritage for you before the Lord. (23) But, if you do not do so, behold, you will have sinned against the Lord, and be aware of your sin which will find you. (24) So build yourselves cities for your children and enclosures for your sheep, and that which has come out of your mouth you shall do. (25) And the children of Gad and the children of Reuvein spoke to Moshe, saying: Your servants shall do as my master commands. (26) Our children, our wives, our

RASHI

רש"י

(24) For your sheep — *This word [לְצִנְאֲכֶם] is the same root as, “Flocks (צנה) and cattle, all of them” (Psalms 8:8), in which there is no א separating the נ from the צ. The א that appears here after the נ [in the word לְצִנְאֲכֶם] is in place of the ה in the word צנה. I learned this from the commentary of Rabbi Moshe Hadarshan. And that which has come out of your mouth you shall do* — *For the sake of the Most High [God], for you*

(כד) לְצִנְאֲכֶם: תְּבָה זו מְגֹזֶרֶת (תהלים ח): “צנה ואֵלֶפִים בָּלֶם, שְׂאִין בּוֹ אֶל־הַ מִפְסִיק בֵּין נוֹ”ן לְצַד”י. וְאֶל־הַ שְׂבָא כָּאֵן אַחַר הַנוֹ”ן בְּמִקוֹם הַ”א שֶׁל צִנָּה, הוּא מִיִּסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשֵׁן לְמִדְתֵּי בֵּן. וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: לְגַבֵּה שְׁקִבְלָתֶם עֲלֵיכֶם לְעֵבֶר לְמַלְחָמָה עַד כְּבוֹשׁ וְחִלּוּק; שְׁמֹשָׁה לֹא בְקִשׁ מִהֶם אֶלֶּא “וְנִכְבְּשָׁה...וְאַחַר תִּשְׁבוּ”, וְהֵם קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם “עַד הַתְּנַחֵל”, הָרִי הוֹסִיפוּ לְהַתְּעַבֵּב שִׁבְעַ שְׁחֻלְקוּ וְכֵן עָשׂוּ: (כה) וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד: בָּלֶם כַּאֲשֶׁר

have taken upon yourselves to cross over for battle until [the completion of] conquest and the apportionment [of the Land]. Moshe had asked of them only “and [the Land] will be conquered [before the Lord], and afterwards, you may return,” (verse 22), but they undertook, “until [each man] ... has taken possession” (verse 18). Thus, they added that they would remain seven years while it was divided, and indeed, they did so (see Joshua 22). (25) And the children of Gad spoke — *[ויאמר is written in the singular form, indicating that] they*